

Сергій Кулицький,

канд. екон. наук, доцент, ст. наук. співроб.,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

СТВОРЕННЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ПРОДУКТУ З ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕМАТИКИ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

У статті обґрунтовано доцільність підходу до створення бібліотечного інформаційно-аналітичного продукту з економічної тематики, що базується на використанні досягнень Інтернету і враховує історичну спадкоємність розвитку економіки. Ця спадкоємність виявляється в інерційному характері трансформації соціально-психологічних механізмів, що обумовлюють функціонування та розвиток економічних явищ і процесів. Представлено досвід створення бібліотечного інформаційно-аналітичного продукту із широкого кола економічних проблем.

Ключові слова: бібліотечний інформаційно-аналітичний продукт, Інтернет, інтернет-технології, інформація, економіка, економічні процеси.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій протягом останніх десятиріч створив якісно нові умови життєдіяльності суспільства у цілому й розвитку економіки зокрема. У результаті не лише в науковій термінології, а й у ЗМІ почали широко вживатися поняття «інформаційне суспільство» та «інформаційна економіка». Але деякі вчені сумніваються в коректності таких визначень. Адже «доступність і максимальна оперативність отримання практично будь-якої інформації за допомогою сучасних технічних засобів, так само як і невинне зростання числа користувачів інформаційних послуг, навряд чи може слугувати підґрунтям для твердження про трансформацію сучасного суспільства у так зване інформаційне... Усі новітні технічні досягнення в інформаційній галузі зовсім не відміняють необхідності вибору потрібної інформації з її загального потоку й, головне, необхідності її осмислення та оцінки можливості подальшого практичного використання» [1, с. 8].

Інші науковці підкреслюють, що інформаційність є трансісторичною категорією, зорієнтованою на повідомлення як вид соціальної комунікації, що характеризує будь-яке суспільство. У такому контексті будь-яке суспільство може тлумачитись як інформаційне на рівні своєї конкретно-історичної форми [2, с. 317].

Зі свого боку Ф. Уебстер, спираючись на роботи Г. Шіллера, Ю. Хабер-маса й Е. Гідденса, зазначає, що процес інформатизації суспільного життя триває вже кілька століть. Визнаючи надзвичайно важливу роль інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку нинішньої науково-технічної революції, Ф. Уебстер наголошує на історичній спадкоємності суспільних процесів, у тому числі у сфері інформаційної діяльності. Тобто вплив нових революційних інформаційно-комунікаційних технологій на різні сфери діяльності певного суспільства поєднується з внутрішньо притаманними цьому суспільству механізмами спадкоємності його функціонування та розвитку [3].

Дуже точно охарактеризував специфіку масштабних технічних, економічних і соціальних змін, які відбуваються в житті людства на межі ХХ–ХХІ ст., терміном «мережеве суспільство» у своїй фундаментальній роботі М. Кастельс [4]. Саме впровадження та швидке поширення комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, включаючи Інтернет, протягом останніх десятиріч було одним з каталізаторів радикальних якісних й кількісних змін, що відбувались у суспільстві в цілому та у його економічній діяльності зокрема.

Поширення інтернет-технологій стимулювало розвиток мережевих структур, надгнучких до запитів зовнішнього середовища. У діловому середовищі мережа визначається як група фірм або осіб, що об'єднуються з метою використання своїх особливих ресурсів і специфічних переваг перед іншими суб'єктами для реалізації певних спільних проєктів і які просторово можуть перебувати в будь-якій точці світу. Саме «Інтернет виступає як інфраструктура бізнес-середовища, яка дозволяє оперативніше реагувати на зміни, швидше передавати необхідну інформацію, а також підвищувати продуктивність господарюючого суб'єкта, тобто формує єдиний інформаційний простір» [5, с. 40–41]. Тому для адекватного дослідження впливу сучасних інтернет-технологій на розвиток інформаційно-аналітичного супроводу економічної діяльності продуктивним видається синтез підходів, втілених у дослідженнях

Ф. Уебстера й М. Кастельса. У цьому контексті доцільно проаналізувати роль великої наукової (універсальної) бібліотеки як інформаційно-аналітичного центру, діяльність якого сприяє кращій організації соціально-економічних процесів в Україні. Це сприяння реалізується у створенні відповідних інформаційних продуктів, зокрема, з економічної проблематики. Адже фонди зазначених бібліотек, з урахуванням можливості доступу до Інтернету, зберігають інформацію про досвід людства, накопичений протягом сторіч. Тому, виходячи з анонсованого вище синтезу підходів дослідження, при створенні з використанням сучасних інтернет-технологій інформаційно-аналітичної продукції бібліотеки на економічну тематику треба враховувати спадкові зв'язки соціально-економічних процесів і явищ в українському суспільстві, що певним чином проявляють себе в сучасних умовах.

На сьогодні окремі питання інформаційного забезпечення економіки розглядаються деякими фахівцями з бібліотекознавства (В. Брежнева, В. Мінкіна, Н. Струкова). З іншого боку, дуже мало фахівців з питань бізнесу та економіки приділяють увагу бібліотекам як постачальникам інформації для зазначених сфер життєдіяльності суспільства (А. Доронін, В. Зартарьян, Ч. Хант) [6, с. 332]. Фундаментальні роботи із соціально-економічних проблем інформаційного суспільства, як правило, не приділяють належної уваги ролі бібліотек. У цих роботах роль інтернет-технологій розглядається переважно на макрорівні [7]. Не приділено належної уваги можливостям наукової (універсальної) бібліотеки у сфері інформаційно-аналітичної підтримки розвитку національної економіки і у фундаментальній роботі С. Могильного, де використання Інтернету при вирішенні економічних питань, зокрема бізнес-розвідки, розглядається в категоріях процедурних знань [8]. Отже, на сьогодні проблеми інформаційно-аналітичної підтримки великою науковою (універсальною) бібліотекою розвитку національної економіки в умовах поширення інтернет-технологій слабо досліджені.

Мета цієї статті полягає в дослідженні механізмів створення бібліотечного інформаційно-аналітичного продукту з економічної тематики в умовах поширення інтернет-технологій в Україні. Її емпіричною базою є досвід роботи Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (далі – СІАЗ НБУВ).

Загалом радикальні зміни в інформаційному супроводі економічної діяльності в Україні, пов'язані з поширенням Інтернету, мають технічно-організаційний і соціально-економічний характер. Технічно-організаційні зміни полягають у швидкому збільшенні кількості всіх типів суб'єктів економіки, що мають доступ до Інтернету; зростанні потенційного доступу суб'єктів економіки до великих обсягів різноманітних повідомлень; стрімкому зростанні кількості та сукупного обсягу повідомлень і швидкості їх поширення. Зазначені зміни привели до зростання кількості інформаційних посередників і загострення конкуренції між ними за збільшення своєї частки на інформаційному ринку і в інформаційній сфері економіки й суспільства в цілому. Водночас розвиток інтернет-технологій забезпечив можливість оперативного зворотного зв'язку продуцентів повідомлень (адресантів) зі своїми користувачами (адресатами). Останні доволі часто через систему коментарів до первинних повідомлень або через участь у соціальних мережах самі стали виступати як продуценти тих чи тих повідомлень. Також поширення інтернет-технологій в Україні призвело до розширення спектра засобів інформаційно-психологічного впливу на різні цільові аудиторії, включаючи засоби її цілеспрямованої дезінформації, що так чи так позначається на формах і обсягах подачі повідомлень. Результатом зазначених зрушень в інформаційному просторі української економіки стало стрімке зростання обсягів інформаційного шуму, яке часто випереджає зростання обсягів інформації, потрібної конкретним споживачам.

При цьому треба враховувати, що поширення інтернет-технологій в економічній сфері відбувається одночасно як зі змінами в структурі та функціонуванні продуктивних сил української економіки, так і з розвитком виробничих відносин, зокрема й відносин власності. Ці напрями трансформації національної економіки тісно взаємопов'язані. До того ж новітня історія свідчить про доцільність дослідження актуальних проблем розвитку української економіки крізь призму інтересів і взаємодії (у тому числі й інформаційної) її суб'єктів. Тому вельми продуктивним видається підхід до аналізу економіки як системи влади, детально досліджений вітчизняним ученим В. Деметсьвим. Він, наприклад, акцентує увагу на ідеологічній владі в економіці, як на владі, що базується на маніпулюванні інформацією. Така влада здійснюється

через вплив на внутрішні потреби індивіда, його соціальні цінності тощо опосередковано, а не через прямий примус і має прихований характер. Зокрема, учений звертає увагу на такий інструмент здійснення ідеологічної влади у сфері економіки, як маніпулювання інформацією про обмеження вибору для того чи того економічного агента [9, с. 162–164]. Слід підкреслити, що саме прихована форма такої влади робить її особливо небезпечною для економічного агента, що є об'єктом впливу, і надзвичайно привабливою для суб'єкта, який такий вплив здійснює.

Водночас американський дослідник М. Портер наголошує, що нормальним явищем у поведінці учасників ринку є блеф, що являє собою «сигнали, призначені для введення в оману інших фірм з метою одержання власної вигоди» [10, с. 91–92]. Нині ж саме широке використання інтернет-технологій відкриває небачені раніше можливості для реалізації зазначених вище механізмів впливу з боку зацікавлених суб'єктів на поведінку тих чи тих економічних агентів.

В економічній сфері інформаційно-аналітична діяльність, як правило, безпосередньо чи опосередковано є важливою складовою процесу управління. За визначенням фахівців, інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності – це системна єдність процесів збору, обробки та аналізу інформації, що здійснюється в інтересах визначення поточного стану й тенденції зміни суб'єкта та об'єкта управління, середовища їх взаємодії, а також з метою синтезу прогностичних моделей і прогнозів змін ситуації в системі, що сформована сукупністю суб'єкта та об'єкта управління [11, с. 204–205].

Тому використання інтернет-технологій на базі ресурсів наукової (універсальної) бібліотеки повинно забезпечити підготовку таких оглядових і аналітичних матеріалів, які б об'єктивно відображали характер економічних явищ і процесів в Україні та у світі. Для цього необхідно не лише вміти розпізнавати та протидіяти згаданим вище технологіям цілеспрямованої дезінформації, а й долати проблему асиметрії інформації. Своєю чергою, ця проблема пов'язана як з можливостями доступу фахівців інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотеки до різних джерел інформації, так і з їхньою ерудицією та рівнем професійної кваліфікації. Треба наголосити, що складність сучасних економічних явищ та процесів як об'єктів аналізу і водночас їх тісні, мінливі й динамічні зв'язки з явищами та процесами неекономічного

характеру, особливо за умов поширення Інтернету в Україні, перетворюють ерудитію на винятково важливий маркер рівня професіоналізму працівників сфери інформаційно-аналітичної діяльності.

Поширення Інтернету в Україні та поліпшення умов доступу до цієї мережі зумовило радикальні зміни в характері роботи інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотек. Насамперед розширилася кількість першоджерел, якими можуть користуватись працівники зазначених підрозділів. До впровадження інтернет-технологій інформація з ряду джерел взагалі не надходила або ж надходила до працівників цих підрозділів через тих чи тих інформаційних посередників, переважно зі ЗМІ. У випадку отримання повідомлень інформаційно-аналітичними підрозділами бібліотек від тих чи тих посередників, а не з першоджерел, не виключалась імовірність викривлення інформації.

Завдяки впровадженню інтернет-технологій зменшилась асиметрія в можливостях доступу бібліотек України до різних джерел інформації. Так, наявність публікацій ООН та ряду інших міжнародних організацій (наприклад, Міжнародного валютного фонду) на паперових носіях у фондах Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського надавала переваги регулярного користування цими фондами тим науковцям й аналітикам, що проживали в Києві та його передмісті. Переважна ж більшість вітчизняних бібліотечних працівників, науковців й аналітиків не мала такої можливості. Таким чином, поширення Інтернету в Україні покращило можливості доступу до широкого спектра українських і, особливо, закордонних джерел інформації (включаючи першоджерела, тобто до первинних продуцентів тих чи тих повідомлень) для більш широкого кола користувачів, збільшило кількість бібліотечних установ і відповідних працівників, що потенційно можуть займатися забезпеченням інформаційних потреб вітчизняної економіки. Тому потенційно інформаційний простір української економіки став більш конкурентним щодо пропозиції інформаційної продукції. А це важлива передумова поліпшення її якості.

Надзвичайно важливу роль для поліпшення якості інформаційно-аналітичної продукції з економічної проблематики мало розширення можливостей доступу відповідних підрозділів бібліотек через Інтернет до першоджерел саме статистичної інформації. По-перше, кількісна характеристика соціально-економічних об'єктів, що надається статис-

тикою, дає змогу набагато точніше й більш обґрунтовано досліджувати відповідні економічні явища та процеси. По-друге, саме кількісна характеристика соціально-економічних об'єктів, що особливо важливо, дає змогу істотно зменшувати ступінь неоднозначного тлумачення різноманітних зв'язків і залежностей у цих явищах і процесах, порівняно з тими випадками, коли зазначені соціально-економічні об'єкти описуються вербально, лише на якісному рівні, без чіткого зазначення їхніх кількісних параметрів. Тобто використання Інтернету є важливим чинником коректної подачі користувачеві інформаційно-аналітичних матеріалів з економічної проблематики. Так, доступ, завдяки використанню Інтернету, до звітності Світової сталеплавильної асоціації (World Steel Assotiation) за ряд років, враховуючи різноманітну статистичну інформацію в поєднанні з інформацією з українських (Державна служба статистики, Об'єднання підприємств «Металургпром»), спеціалізовані ділові сайти тощо) та деяких іноземних джерел, дав змогу в стислі терміни в СІАЗ НБУВ підготувати у 2015 р. аналітичну записку з питань розвитку українського гірничо-металургійного комплексу на тому рівні аналізу цієї проблеми, який, по суті, був неможливий за відсутності Інтернету. Так само залучення Інтернету до інформаційно-аналітичної роботи СІАЗ НБУВ з метою використання звітності міжнародних організацій (наприклад, «Довготермінового огляду перспектив розвитку газового сектору до 2035 р.»), підготовленого міжнародною асоціацією «Єврогаз») сприяло істотному поглибленню аналізу перспектив розвитку української газової промисловості як у контексті її міжнародних зв'язків, так і з огляду на ймовірні структурно-галузеві зміни в споживанні газу у Європі та Україні.

Позитивно впливає на якість аналітичних матеріалів з економічної проблематики оперативне одержання статистичних даних про масові соціально-економічні явища й процеси, що збираються відповідними вітчизняними, іноземними та міжнародними організаціями. Знання термінів підготовки відповідними організаціями різних форм статистичної звітності з питань, що є об'єктом аналізу, дає змогу готувати інформаційно-аналітичні матеріали з мінімальним лагом запізнення щодо дати першої появи тих чи тих статистичних даних в інформаційному просторі української економіки.

Як наголошувалося вище, швидке поширення Інтернету й інших інформаційно-комунікаційних технологій не завадило збереженню феномену

історичної спадкоємності розвитку економіки. Цей феномен виявляється в інерційному характері трансформації соціально-психологічних механізмів, що обумовлюють функціонування та розвиток економічних явищ і процесів. Ідеться, наприклад, про мотивацію поведінки суб'єктів економіки, стиль ринкової поведінки (прагнення до ринкової влади, блефу тощо), механізми прийняття рішень тощо. З іншого боку, використання Інтернету в інформаційно-аналітичній роботі дає змогу краще досліджувати цю історичну спадкоємність економічних явищ і процесів. Зокрема, багаторічні дослідження розвитку російської газової промисловості, проведені на базі фондів НБУВ із залученням інших джерел інформації через мережу Інтернет, дають вагомий підстави вважати, що її нинішній вельми скрутний стан значною мірою обумовлений історично сформованою великодержавною ментальністю російського істеблішменту. Це проявилось, наприклад, у фактичному виконанні російським «Газпромом» у сфері міжнародних відносин не лише економічних, а й політичних функцій. На підставі аналізу широкого кола джерел інформації можна стверджувати, що саме надмірні зовнішньополітичні амбіції російського керівництва в поєднанні з монополістичною ментальністю топ-менеджменту російського «Газпрому» обумовили недосконалу стратегію розвитку російської газової промисловості.

Було зроблено ставку на прискорену експансію «Газпрому» на європейському газовому ринку шляхом розвитку та контролю за магістральною газотранспортною мережею. Причому на пострадянському просторі «Газпром», втілюючи в практику міжнародних економічних відносин зовнішньополітичні настанови російського керівництва, прагнув до тотального, а не паритетного контролю на міжнародних газових ринках. Логічним наслідком такої політики були регулярні «газові війни», зокрема з Україною. Водночас у російській нафтогазовій промисловості не отримали належного розвитку такі напрями підприємницької діяльності, як видобуток вуглеводнів з морського (океанічного) дна, видобуток нетрадиційних (сланцевих) нафти та газу, виробництво й транспортування зрідженого природного газу. Хоча провідні американські та європейські нафтогазові компанії наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років саме на цих напрямках досягли значних успіхів у своїй комерційній діяльності. У результаті своєї недалекоглядної політики російський «Газпром» виявився неспроможним до диверсифікації своїх товарних потоків

за умов скорочення попиту на газ і цін на нього на європейському та інших міжнародних ринках.

При цьому слід наголосити, що саме розширення за допомогою Інтернету джерельної бази аналізу розвитку російської та світової газової промисловості дало змогу обґрунтувати наведені вище висновки.

Водночас використання Інтернету для доступу до широкого кола різноманітних джерел інформації дає можливість аналітикові успішніше, ніж раніше розв'язувати притаманну економічним процесам проблему невизначеності, яка в цій роботі трактується за Ф. Найтом. Тобто економічні ситуації поділяються на ризиковані й невизначені. Ризик піддається обрахунку згідно з теорією ймовірності, йому можна дати відповідну інтерпретацію у категоріях витрат, включивши їх до собівартості відповідних товарів, а невизначена економічна ситуація такому обрахунку не піддається. На обліку ризику базується страховий бізнес. Невизначені ситуації – унікальні, і відсутність повтору таких ситуацій виключає можливість їх чіткої кількісної економічної оцінки [12].

Останнім часом багато невизначених ситуацій притаманно міжнародним нафтогазовим ринкам. Російський політичний та підприємницький істеблішмент, як зазначалося вище, виявився не готовим до подолання цієї невизначеності, хоча суто технічно міг би це зробити. У найзагальнішому плані можна запропонувати такий алгоритм розв'язання проблеми невизначеності в економіці з використанням Інтернету на прикладі нафтогазових ринків:

- 1) визначається суть проблеми, її основні характеристики;
- 2) окреслюється галузева структура, характеристики та територіальні межі конкретних ринків і функціонально пов'язані з ними явища і процеси, насамперед соціально-економічні, що, власне, і є об'єктом подальшого аналізу;
- 3) складається перелік «ключових слів – понять», що відображають функціональні зв'язки найважливіших характеристик об'єкта дослідження;
- 4) проводиться пошук і збір інформації за допомогою Інтернету з використанням відповідних «ключових слів – понять»;
- 5) із зібраного масиву повідомлень виключаються ті з них, що мають характер інформаційного шуму, та формується необхідна інформаційна база для підготовки відповідної аналітичної роботи;

б) відповідно до отриманого раніше завдання готується текст аналітичної роботи.

Як наголошувалося вище, використання інтернет-технологій дає змогу радикально розширити масштаби пошуку та збору інформації, залучаючи до роботи джерела, які були недоступні аналітиком раніше. Дослідження на базі наведеного алгоритму із широким використанням Інтернету було проведено в СІАЗ НБУВ у 2013 р. і вже тоді виявило згадувані вище «больові точки» російського «Газпрому». Суто технічно їх можна було виявити ще раніше, особливо працівникам «Газпрому», які мають значно більше доступу до інформації про розвиток російської та світової газової промисловості й світового газового ринку, ніж працівники СІАЗ НБУВ.

Одним з перспективних напрямів аналітичної роботи на сучасному етапі є оцінка й прогнозування поведінки економічних агентів як імовірної реакції на збурення в інформаційному просторі економіки, обумовлені тими чи тими повідомленнями в Інтернеті. Причому подібна реакція економічних агентів на повідомлення в мережі Інтернет нині доволі часто використовується для проведення тих чи тих інформаційно-психологічних операцій. Особливо вразливою для подібного впливу є фінансова сфера. Це пов'язано з її високою мобільністю, наявністю великої кількості учасників та їх фактичною фінансовою нерівністю, інформаційною асиметрією тощо. Аналіз великих масивів різноманітної соціально-економічної інформації із широким використанням можливостей Інтернету дає змогу виявляти зони потенційної фінансової нестабільності та суб'єктів, що можуть бути так чи так у подібній нестабільності зацікавлені. У цьому контексті варто згадати цілеспрямоване безкоштовне розповсюдження деяких газет з розміщенням на перших шпальтах панічних оцінок щодо падіння курсу гривні й стрімке подорожчання долара США та євро в лютому – березні 2015 р. До речі, використання досягнень інтернет-технологій дає змогу відстежувати відносини таких поширювачів інформації, яка є провокативною щодо стабільності фінансово-економічної ситуації в Україні, з іншими суб'єктами як у нашій державі, так і за її межами.

Отже, коротко узагальнимо аналіз досвіду створення бібліотечного інформаційно-аналітичного продукту з економічної тематики за умов поширення інтернет-технологій в Україні. Радикальні зміни в інфор-

маційному супроводі економічної діяльності в Україні, пов'язані із широким поширенням Інтернету, мають як технічний, так і соціально-економічний характер. Поширення Інтернету в Україні та поліпшення умов доступу до цієї мережі радикально збільшили кількість першоджерел, якими можуть користуватися працівники інформаційно-аналітичних підрозділів наукових (універсальних) бібліотек. Завдяки впровадженню інтернет-технологій зменшилась асиметрія в можливостях доступу користувачів бібліотек України до різних джерел інформації, враховуючи міжнародну статистику. Потенційно інформаційний простір української економіки став більш конкурентним щодо пропозиції інформаційної продукції, що є важливою передумовою поліпшення якості інформаційно-аналітичної продукції бібліотек. Використання інтернет-технологій дає змогу радикальним чином розширити масштаби пошуку та збору інформації, залучаючи до роботи джерела, які були фізично недоступні аналітиком раніше. Це є інформаційною базою для більш успішного, ніж раніше розв'язання притаманної економічним процесам проблеми невизначеності.

Водночас поширення Інтернету та інших інформаційно-комунікаційних технологій не завадило збереженню феномену історичної спадкоємності розвитку економічних процесів, яка виявляється в інерційному характері трансформації соціально-психологічних механізмів функціонування й розвитку економіки. Зокрема, аналіз відкритих джерел засвідчив наявність цього феномену в стратегії російського «Газпрому».

Нові можливості з'явилися і у сфері дослідження такої форми соціальних комунікацій, як фінансові комунікації. Саме завдяки аналізу великих масивів різноманітної соціально-економічної інформації із широким використанням можливостей Інтернету є змога виявляти зони потенційної фінансової нестабільності в суспільстві та суб'єктів, що можуть бути так чи так у подібній нестабільності зацікавлені.

Література

1. *Василевский Э.* Информационные технологии: масштабы и эффективность использования / Э. Василевский // *Мировая экономика и международные отношения.* – 2006. – № 5. – С. 3–9.
2. *Суходуб Т. Д.* Современное информационное общество: проблемные ситуации / Т. Д. Суходуб // *Учёные записки Таврического*

національного університета ім. В. І. Вернадського. Серія «Філософія. Соціологія». Т. 21 (60). – 2008. – № 4. – С. 316–321.

3. *Уэбстер Ф.* Теории информационного общества / Ф. Уэбстер. – Москва : Аспект Пресс, 2004. – 400 с.

4. *Кастельс М.* Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / М. Кастельс. – Москва : ГУ ВШЭ, 2000. – 607 с.

5. Мережна економіка: теорія функціонування та практика поширення у сучасній торгівлі. – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2014. – 187 с.

6. *Кулицький С.* Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек – складова розвитку економічної аналітики / С. Кулицький // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2015. – Вип. 41. – С. 331–345.

7. Социально-экономические проблемы информационного общества / под ред. Л. Г. Мельника. – Сумы : Университетская книга, 2005. – 430 с.; Социально-экономические проблемы информационного общества / под ред. Л. Г. Мельника, М. В. Брюханова. – Вып. 2. – Сумы : Университетская книга, 2010. – 896 с.

8. *Могильний С. Б.* Методи та інструменти ділової розвідки в Internet / С. Б. Могильний. – Київ : Задруга, 2010. – 264 с.

9. *Дементьев В. В.* Экономика как система власти / В. Дементьев. – Донецк : Каштан, 2003. – 404 с.

10. *Портер М.* Стратегія конкуренції / М. Портер. – Київ : Основи, 1997. – 390 с.; *Кулицький С.* Потенційні конкурентні переваги наукової бібліотеки в інформаційному забезпеченні української економіки / С. Кулицький // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2011. – Вип. 30. – С. 33–50.

11. *Курносков Ю. В.* Аналитика: методология, технология и организация информационно-аналитической работы / Ю. В. Курносков, П. Ю. Конотопов. – Москва : РУСАКИ, 2004. – 512 с.

12. *Найт Ф. Х.* Риск, неопределённость и прибыль / Ф. Х. Найт. – Москва : Дело, 2003. – 360 с.

References

1. Vasilevskij, Je. (2006). Informacionnye tehnologii: masshtaby i jeffektivnost ispolzovanija [Information Technologies: Scale and Efficiency of Use]. *Mirovaja jekonomika i mezhdunarodnye otnoshenija. – World Economy and International Relations*, no. 5, pp. 3–9 [in Russian].

2. Suhodub, T. D. (2008). *Sovremennoe informacionnoe obshhestvo: problemnye situacii* [The Modern Information Society: Problem Situations]. *Uchjonye zapiski Tavricheskogo nacionalnogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Serija «Filosofija. Sociologija»*. – *Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series «Philosophy. Sociology»*, Vol. 21 (60), no. 4, pp. 316–321 [in Russian].
3. Webster, F. (2004). *Teorii informacionnogo obshhestva* [Theories of the Information Society]. Moscow: Aspekt Press [in Russian].
4. Castells, M. (2000). *Informacionnaja jepoha. Jekonomika, obshhestvo i kultura* [The Information Age. Economy, Society and Culture]. Moscow: GU VShJe [in Russian].
5. Merezha ekonomika: teoriia funkcionuvannia ta praktyka poshyrennia u suchasnij torhivli. (2014). [Network Economics: Theory and Practice Functioning in Modern Trade Distribution]. Kharkov: Vydavets Ivanchenko I. S. [in Ukrainian].
6. Kulytskyj, S. (2015). *Informatsijno-analitychna diialnist bibliotek – skladova rozvytku ekonomichnoi analityky* [Information-Analytical Activity of Libraries is Component Development of the Economic Analysts]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 41, pp. 331–345 [in Ukrainian].
7. Melnik, L. G. (Ed). (2005). *Socialno-jekonomicheskie problemy informacionnogo obshhestva* [Socio-economic problems of the information society]. Sumy: Universitetskaja kniga. [in Russian]; Melnik, L. G. , Brjuhanov, M. V. (Ed). (2010). *Socialno-jekonomicheskie problemy informacionnogo obshhestva*. [Socio-economic problems of the information society], issue 2. Sumy: Universitetskaja kniga [in Russian].
8. Mohylnyj, S. B. (2010). *Metody ta instrumenty dilovoi rozvidky v Internet* [Methods and Tools of Business Intelligence in the Internet]. Kyiv: Zadruga. [in Ukrainian].
9. Dementev, V.V. (2003). *Jekonomika kak sistema vlasti* [Economics as a System of Power]. Doneck : Kashtan. [in Russian].
10. Porter, M. E. (1997). *Stratehiia konkurentsii* [Competitive Strategy]. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian]; Kulytskyj, S. (2011). *Potentsijni konkurentni perevahy naukovoji biblioteky v informatsijnomu zabezpechenni ukraïnskoji ekonomiky* [Potential Competitive Advantages of Scientific Libraries at the

Information Support of the Ukrainian Economy]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 30, pp. 33–50 [in Ukrainian].

11. Kurnosov, Ju. V., Konotopov, P. Ju. (2004). *Analitika: metodologija, tehnologija i organizacija informacionno-analiticheskoy raboty* [Analytics: methodology, technology and organization of information and analytical work]. Moscow: RUSAKI, 2004 [in Russian].

12. Knight, F. H. (2003). *Risk, neopredeljonnost i pribyl* [Risk, Uncertainty and Profit]. Moscow: Delo [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 05.04.2017.

Serhii Kulytskyi,

Cand. Sci. (Economic), Senior Researcher, Assistant Professor,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Creation of Library Information and Analytical Product of Economic Subjects in the Conditions of the Spread of Internet Technologies in Ukraine

The article justifies the approach to creation of library information and analytical product of economic subject, based on the use of the Internet and takes into consideration the historical continuity of economic development.

This continuity is manifested in inertial nature of the transformation of social and psychological mechanisms that determine the functioning and development of economic phenomena and processes. The inertia of management psychology is studied in the case of Gazprom activity. Experience of creating library information and analytical product for a wide range of economic issues is represented. Extension of access to information sources through the Internet has made it possible to improve steel market research and deepen the perception of uncertainty situations in the oil and gas, and financial markets.

Keywords: library information and analytical product, Internet, internet technology, information, economics, economic processes.

Сергей Кулицкий,

канд. экон. наук, доцент, ст. науч. сотр.,

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Создание библиотечного информационно-аналитического продукта

на экономическую тематику в условиях распространения интернет-технологий в Украине

В статье обосновывается целесообразность подхода к созданию библиотечного информационно-аналитического продукта на экономическую тематику, основанного на использовании достижений Интернета и учитывающего историческую преемственность развития экономики. Эта преемственность проявляется в инерционном характере трансформации социально-психологических механизмов, обуславливающих функционирование и развитие экономических явлений и процессов. Инерция психологии менеджмента исследована в деятельности «Газпрома». Представлен опыт создания библиотечного информационно-аналитического продукта по широкому кругу экономических проблем. Расширение доступа к источникам информации через Интернет позволило улучшить исследования рынка стали и углубить представление о ситуациях неопределённости на нефтегазовом и финансовом рынках.

Ключевые слова: библиотечный информационно-аналитический продукт, Интернет, интернет-технологии, информация, экономика, экономические процессы.